

A KERT –

A SZABADSÁG ÉS A JÓZAN ÉSZ VALÓDI FORRADALMA

Hundertwasser öt bőrről beszélt, Hamvas Béla arról, hogy a kertjeinket nem megművelni, hanem megváltani kell. A kert nemcsak munkát ad, nemcsak termést, hanem örömet is.

SZERZŐ: **WEINER SENNYEV TIBOR**, KÖLTŐ, ÍRÓ, SZENTENDRÉN ÉLŐ SZENVEDÉLYES KERTÉSZ
FOTÓK: A SZERZŐ SAJÁT KERTJÉBEN KÉSZÜLTEK

„Elveszett az összhang a természet és az egyén között. A körülmények megváltozása ellen tiltakozni nem tudtam más képp, mint az írással és a vetkőzéssel. Amikor az ember meztelen, akkor az egyén a legtermészetesebb állapotában van jelen” – mondja 1967. december 12-én Hundertwasser, majd hozzáteszi, hogy az embernek valójában öt bőre van. Az öt bőrön, amelyek az embert körülveszik – Hundertwasser gondolatait követve –, csigavonalban haladhatunk végig.

Az első bőr saját bőrünk, avagy nem más, mint a meztelenség. Ez az eredendő igazság, amire Hamvas azt mondaná, alapállapot. Ez az, amiről a Biblia a Paradicsom, Ádám és Éva meztelensége és annak elvesztése kapcsán beszélt. Semmit sem hoztunk önmagunkon kívül, és semmit sem vihetünk el. A kérdés csak az, hogy mit hagyunk magunk után.

A második bőr a ruha. Hundertwasser maga tervezte saját ruháit, éppen úgy, mint Gandhi, aki maga szötte, nem egyszerűen tiltakozva ezzel az idegen anyagok importálása ellen, hanem saját második bőrét is önnön kezével szötte maga köré. A világban való benne létnek, az éberségnek része az a tudás, hogy mi az a ruha, amit magunkra öltünk. Nemcsak ruhában, hanem viselkedésben, szokásokban, beszédmódban is.

Nem egyszerű divatról van tehát szó, hanem arról az őskori hagyományhoz való visszatalálásról, amelyben Gandhi indiai, Hundertwasser osztrák, Hamvas magyar, mégis mindhárman egy tőről fakadnak, mégis ugyanazok. Ugyanazt a ruhát hordják.

A harmadik bőr a ház, amely talán az egyik leglátványosabb Hundertwasser munkásságában, ám nem ildomos ebben megtévedni és megragadni, hiszen a házak mellett (sőt előtt) már képeiben megjelennek az építészettel szemben támasztott igényei. „A falakók nem alszanak, a falakók éberek” című 1973-as képe már arról beszél, hogy a házakba fákat is lehet és kell ültetni. Arról beszél, hogy az embereknek joguk van az ablakokhoz – a látáshoz és a fényhez. Arról beszél, hogy mindenkinek joga van saját portája díszítéséhez, vagyis a szépséghez. Arról, hogy az embereknek kötelességük van a fákkal szemben, mert nélkülük nincs lélegzet.

A negyedik bőr a szociális réteg, az, amely a családtól egészen a nemzetekig terjed. Hundertwasser tevékenységei közül ide-sorolható a zászlók tervezése, mint amilyen a békezászló volt az Ígért Földjének (1978), a Koru-zászló Új-Zélandnak (1983) és az Uluru-zászló Ausztráliának (1986).

„A tömeg tudatlanságára semmi sem jellemzőbb, mint az,

hogy e pillanatban a világ urának hiszi magát, holott a halál tor-kában van” – mondja Hamvas.

Az ötödik bőr a globális bőr, amelybe a bioszféra, a levegő, a földkéreg egyaránt beletartozik, s magába olvasztja az összes eddig tárgyalt „bőröket” is.

Hundertwasser érzékenysége az ökológia, az emberiség egésze és a környezetvédelemmel, környezettudatossággal szemben itt élesedett ki, és vált leginkább progresszívvé. Plakátok sorozatát gyártotta, olyan programokat indított be, mint a humuszvéde. A fekáliát szentnek nyilvánította, faültetéseket szorgalmazott, amelyek kapcsán megállapította, hogy fát ültetni környezetvédő tett, kivágni politikai.

Éles és éber volt. Totális segítség-tudata volt a Földdel, éppen úgy, mint Hamvas Bélának, éppen úgy, mint ahogy mindannyiunknak kellene, hogy legyen. De sorolhatnám még Rudolf Steiner biodinamikus földművelést megalapozó gondolatait 1924-ből, vagy említhetném Pierre Rabhi a földért és az embe-

rért írott sorait. Sokan jutottak ugyanarra, amire én is. Arra, hogy baj van. Nagyon nagy baj van. A vesztünkbe rohanunk, és a vesztünket mi magunk hozzuk a saját fejünkre.

Nem egyszerűen a környezetszennyezésről, az elidegenedésről, a korrupcióról, a nemzetek és a glóbusz válságáról van szó, hanem saját emberi létünk és mivoltunk válságáról.

De ha legalább csak saját magunkat öltük volna meg! Mi egymást, az összes többi élőlényt és magát a bolygót is elpusztítjuk. Mindennap.

A szatyrainkkal, a csomagolásainkkal, a vegyszereinkkel, az autóinkkal, a gyárainkkal, a rossz szokásainkkal. Arról van szó, hogy egészen egyszerűen és józan paraszti ésszel be lehet látni, hogy nem jól csináltuk, amit eddig csináltunk.

Arról, hogy ebből elég. Arról, hogy változtatni kell.

„Előbb hozd rendbe magad ügyeit!” – mondja Lao-ce, a cse-csemő-bölcs, és igaz van.

Csak belülről kezdődhet a változás. Csak bennem. Magam ügyeit kell rendbe hoznom, de hol kezdjem?

Például a kertemben komposztálok. Nincs ebben semmi különös, akinek kertje van és esze, az komposztál. Az első, amit építettem a kertben, amikor beköltöztem, egy komposztáló volt. Ki kell jelölni a kert legtávolabbi sarkát komposztálónak. Miért a legtávolabbi? Hogy még télen is, esőben is, sárban is a kertész keresztülmehessen a kerten, és gyönyörködhesen benne. Mert a kert tere nemcsak a munka és a termelés helye, nemcsak a szórakozás és kerti mulatságok tere, hanem a művészet tere is. Egy jól felépített és megtervezett kert művészet, a szépség hordozója, az öröm forrása.

Ami a kertemben történik, az bennem is megtörténik. Ha az erők körforgása rendben van a kertemben, akkor bennem is. Megpróbálom évről évre zöldségeim magjait felfogni és a következő évben újraültetni. Az életet magát tartom a kezemben. Értelmszerűen nem használok semmilyen vegyszert, gyógynövényekből főzök permetet, ha meg kell védenem palántáimat. Megpróbálom kertemben a körforgást helyreállítani. Ezért is komposztálok. És nemcsak azért termelek paradicsomot, mert ez egy jó kis hobbi – sosem volt hobbim –, hanem mert, ahogy Pierre Rabhi mondja: „A növény számunkra a köldökzsinór, amely közvetíti a gyomor számára a Föld és a kozmosz anyagait.”

Palántákat nevelek az üvegházban, és azokat nemcsak magamnak tartom meg, hanem barátaimnak, családtagjaimnak, szomszédaimnak is odaadom, hiszen ez az egész lépésről lépésre vihető csak végbe. Terjesztem a paradicsom-igét. Ültetetek palántákat, mondom nekik. Egyétek a saját paradicsomotokat! Ez az én forradalmam. Írással és olvasással, kerttel és mosollyal lázadok. A kert csak a külső, valójában belső munkát is végezek.

Természetesen én sem tudok mindent megtermelni. Még rengeteg hiányossága van a kertnek, a háznak, nekem is. Mindent nem tudunk egyedül megoldani. Segítségre szorulunk. Egymás segítségére. Önmagunk segítségére, hogy Isten is megsegíthessen.

De valahol el kell kezdeni a szabadság és a józan ész valódi forradalmát, és azt nem az utcákon, nem a parlamentben, nem a harctéren lehet elkezdeni.

A kertben. Fegyvertelenül, sőt, ha így jobban érzem magam, akkor teljesen meztelenül. Ilyen bolondul, hogy az örületnek véget vethessünk.

Változni kell. A változás folyamat, nem egyik pillanatról a másikra megy, de közben mégis egyik pillanattól fakad a következő.

A változás, az átfordulás, vagy ahogy idegen szóval mondjuk, a metanoia kegyetlenül nehéz munkáját pedig mindenkinek saját magának kell saját magán elvégeznie. Apró lépésekkel, városban és vidéken is. Nincs semmi másunk, csak önmagunk.